

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

**DEN REGHEL
Vande derde Orden
DER
MINIMEN
VAN DEN
H. FRANCISCVS
DE PAVLA,**

ДЕНДЕРСКИЙ
ОБЩЕСТВЕННЫЙ
ДРУЗЕЙ
СОЮЗ МИЛЛА
ВАНДЕРСКАГО
ФРАНЦИСКА
ДЕ ПАТИА

DEN REGHEL
VANDE DERDE ORDEN
DER MINIMEN.
MET EEN KORT BEGRYP
VAN T' LEVEN
VANDEN
H.FRANCISCVS DE PAVLA.
T'Antwerpen by Jan Cnombaert 1629.

DEUTSCHE
LANDS-DEKKE QUEDEN
THEIR TAKEN,
NATURALLY,
BY THE
HOLY CHURCH.

VOOR-REDEN

Tot de godteruchtige Lesers.

DE goetheyt Godts is
soo groot, dat sy, al
is't schoon dat hy die
aen alle sijne crea-
tueren bevvijst, en
de namentlijck aen de gene die
redene gebruyckē, dacrom niet
en komt t'ont-breken, maer ter
contrarien met haer-selven te
verdeylen ende vveertē. ~~daerom niet~~
~~oock groeyt, vvaldom neemt,~~
meerder vwordt, ende verme-
nighvuldight.

Daer om is't, dat de vvaer-
fachtighe Sonne der recht-
veerdigheyt in saken die de sa-
licheydt onser zielen aengaen,
soolibrael ende milt is, dat hy

VOORREDEN.

sich alleſins ende over al uyt-
ſtort, ende ſonder eenich uyt-
ſteekſel oft uytneſmentheydt
der perſoonen, alle ſoorten van
mēſchen (van xvat conditie
ende staet die oock ſouden mo-
ghen zijn) laet comen, niet al-
leen tot de kenniſſe ende om-
helen ſijnder vvet, die aen alle
die de ſelue begheeren t'aen-
veerden gemeyn is; maer oock
tot de kenniſle van ſijnen ver-
borghenſten vville, ende tot
den heeten dient, en dienſt
vuyſ, niemant daer uyt
ſluytēde dan die oft uyt quaet-
heyt, oft uyt eenighen af-keer
ende ſpijt daer begheeren uyt-
gheloten te zijn: de vvelcke
nochtans hy dies niet teghen-
staende, niet op en houdt van
t'hem-

t'heintvvaerts te roepē met liefde oft met dreyghementen, sooo door sy selven, als door eenighe sijne by-sondere vtienden ende de huyfgenbote, ende dat door eenighe ordinantien, regelen, instellinghen ; om ons alsoo in bedvvanck te houden , ende den verharden buyck van onse boose gheneghentheden , tot in't binnenste toe als met eenige sporen te stekē , door schoone yvoorden, vervvillighingen, hopen , ende beloften. Een van de principaelste instrumenten ende vverck-lieden , die hy in dit vverck ghebruyckt heeft , is ghevveest onsen gheluck-salighen Vader S. FRANCISCVS DE PAVLA , Patroon ende Insteldervan d' Orden der Min-

men:den vvelckē, om alle soorten van menschen tot den diēst Godts te trecken, ende aen den duyvel der hellen (die in dese onsalige tijden sijne heerschappije soo verre uytstreckt) meerder af-breucke te doen, heeft door het ingheven Godts, dry soorten van Reghels inghestelt ende gheordineert, die door de Pausen van Roomen geapprobeert ende bevestight zijn, als Reghels van dry vvaerachtige Ordens, ende niet als van eenigh Broederschappen.

D'eerste is eyghene voor de Religieusen, die sijn vvaerachtich cleedt draghen, die in een clooster leven, die t'samen aen een tafel eten, die ghelyck alle andere cloosterlijcke vergaderinghen

tinghen, de dry vvesentlijcke clooster-beloften doen , van Armoede,Ghehoorsaemheydt ende Reyncicheyt, ende boven dese noch een vierde belofte van een Vasten-leven , altijdt gheene andere spijsctende, dan die in den Vasten gcoorloft is t'eten, volghens hare strenge ende oude onderhoudinghe, door de vvelcke hen gheboden is altijdt vleesch te derven, eyren, boter, kase, melck, ende voorts alle dingen die oft daer af-comen, oft ghemaectt vor-den; behalven, als den noodt dat vereyscht, ter oorsake van eenighe sieckte, quade dispositię, oft cräckheyt: als-vvanneer hen alderleye spijsen door den raedt ende voor-houden des

10 VOOR-REDEN.

Medetijns ; en met oorlof van
hunne Overste, geroorloft zijn,
totter tijt toe dat sy hunne vol-
de ghesontheyt vveder-krijgen.

De tweede, is van de vrou-
ven-cloosters van de voor-
seyde Orden : die de selve be-
loften doen, ende den selve Re-
gel onderhouden, die de Broe-
ders onderhouden, behalven
dat sy ggehouden-zijn eeuwve-
lijck ghesloten te leven , ende
behalven noch eenighe andere
cleyne particuliere ordinantie.

De derde, om niemand oock
uyt te sluyten, is van alle soor-
ten van gedtvuchtighe ende
devote soo mans als vrouvv-
persoonc, soo ongehouvvde, als
gehouvvde, ende in den vvedu-
vvelijcke staet zijnde, van vvat
staet

staet, qualiteyt oft conditie die
welck soaden moghen wesen.

Het stondt dan de liefde van
desen grooten Heylighen toe,
alle soorten van menschen tot
Godt te trekken, als den welci-
ken, door sijn particulier ghe-
bodt ende bevel, 't vendel ende
standaert der liefde in't gesich-
te van alle de werelt hadde op-
getecht, 't welck hem door ee-
nen Enghel (dien wy wel ghe-
looven mogen, dat eenen Sera-
phin geweest is) op eenen tijdt
ghesonden is gheweest. Endc
ghelyck desen heylighen man
ende Vader, eerst van al door
desē Godelijcke liefde t'eenea-
mael in Iesum Christum veran-
dert ende overgheleert vwas; soo
hadde hy oock inghedroncket

de begeerten van een ieder salich temaken ; ende vvilde dat een ieghelyck comen soude, daer hy vvas ; ghelyck het aen de liefde eyghen is, selve haer lief ende vvel-beminden te beminnen , ende te vvullen, dat hy oock van andere bemint vvorde. Doch om dat niet vvel doenlijck en is, dat alle Christenen tot echen den selven trap ende grootheyt van liefde geraken; soo heeft hy dry soorten van liefde ghemaeckt: d'eeene heeft hy aen sijne Relieusen, soo mans als vrouwen ghegheven , als aen de vvaere erf-ghenamen van sijne liefde, als vvesende sijne eerst-gheborene kinderē : de tweede heeft hy aen die (soo mans als vrouwen)

vven) by testamēte achtergela-
ten, die sijnen derden regel sou-
den vwillen aenveerden, trach-
tende tot eene volmaeck-
heyt, doch niet soodanighe als
de Religieusen moetē hebben;
maer nochtans tot eene groo-
tere ende verhevendere, als die
vanden ghemeynen man is. De
derde die resteert, is voor de
gene, die ter eeran Godts an-
ders niet en vwillen aenveerde,
dan daer sy uyt noodt ende ex-
presselijck van vvege 't Christē-
dom toe verbondē zijn. Daerō,
al't gene, daer die vanden der-
den Reghel, soo mans als vrou-
wen, in verbonden zijn, is van
onser H. Fondateur in 7. capit-
tels begrepen; daer by ooc eeni-
ge uyt-leggingen ende vercla-
ringhen

-finghen, door d' Overste van
-dese Orden gemaeckt, byghet-
-voeght zijn, om 't ghene daer in
-begrepen staet, claeerde te ver-
-staen. Maer voor alstaet te no-
-teren, datter niet eene van alle
-d' instellinghen ende geboden,
-die in defen Reghel begrepen
-staen, tot sonde, t'zy doodtlijc-
-ke; oft daghelycksche, en ver-
-bindt oft verobligheert. Ende
-dat de professie diemen daer
-doet, ter beliefte oft goetdunc-
-ken staet van die de selve doet,
-nopen den tijdt ende termijn
-van een jaer, oft meer: ende dat
-de selve niet anders en is, dan
-eene simpele belofte van sijne
-manieren ende leven in een be-
-ter te veranderen; ende dan een
-verkiezen van te willeghere-
-geert

gheart ende ghestierrt vworden
door d'Overste van d' Orden,
ende van de inhout des Regols
na sijn cranck ver moghen t' on-
derhouden, ende van sich te
voegen na't gene dien raedet,
voor soo veel als hem sal moge-
lijck wesen. Waer uyt clae rijc
blijckt, datter (gelijck't geseyt
is) gheene sekere ende expresse
verbindinge en is, ende dat die
de selve overtreden, noch doot-
lijcke noch daghelijsche son-
de daer mede en doen. De re-
dene hier af is, om datse (gelijck
het maer simpele ordinantie en
zijn, op ee[n] nieuvv door S. Fran-
ciscus de Paula gemaect), ende
door den Stoel van Roomen
bevestight, sonder datse eenige
belofte hebben oft besluyten,

sy uyt haer-selven niet verder den mensch verbindē en connē dan d'intentie van den H. Apostolijcken Stoel en vereyscht.

Waer in S. Franchois genoech te kennen geeft, dat d'ordinantien ende gheboden van desen Regel tot gheene sonde en verbinden, ghelyck geseyt is. Ende dē Paus Julius II. heeft dat oock soo verstaen ende verclaert.

Daer zijn nochtās vijf punten in dē welcke d'overtredinge vā desen Reghel tot sonde soude strecken. Ten i. als 't ghene dat daer gheboden oft verboden is, van d' ander syde oock vā Godt oft sijne H. Kercke gebodē oft verboden is: want alsdan is 't sonde dat t'overtreden, niet ter oorfaecke vanden Regel, maer

van't gebodt Godts, oft vā sijne
H. Kercke. Ten 2. als men de
professie doende, intentie heeft
vā sich daer toe door eenige be-
lofte te verbindē. Ten 3. als men
d'ordinantien ende gheboden
door eeniche versmaetheydt oft
cleynachtinge overtreedt. Ten
4. als dat gheschicht door een te
groot welbehagen van te ghe-
nieten 'tgene door d'ordinan-
tie verboden is. Ten 5. als dat
door eenige onachtfaemheydt
geschicht, de welcke dan sondē
is, als men eenich goet werck
al willens laet varen ende ver-
suymt. Soo dan (om te sluyten
ende cort te maken) de gene die
meer doen, verdienen meer;
ende die min doen, en laten
daerom niet veel te verdienen.

D'ordinantien ende ghebo-
den van dese[n] Reghel moghen
oock door den Oversten, oft
Biecht-vader, in eenighe ande-
re goede vvercken verandert
oft verset vvorden, ten versoec-
ke van de ghene die eenich-be-
letsel souden hebben, ende die
de selve niet ghemackelijck
ende lichtelijck en souden con-
nen onderhouden.

Het teecken van dit ghesel-
schap oft vergaderinghe is een
cleyn coordekē, dat den Over-
sten vvijet, ende aen elcken
broeder oft suster vā dese hey-
lige vergaderinghe gheeft, als
sy in de selve aenveert vvordē.

De gratien, jonsten, privile-
gien, ende af-latē van dese der-
de Orden der Minimen, en zijn
niet

niet cleyn maer seer groot; verscheyden nochtans, volgende de volmaecktheyt van het onderhouden van desen Règhel. Want sommige hebben t'ame in eene vergaderinge gevvoort, ende na de macht ende oorlof dien sy van den Stoel van Roomen ghecreghen hadden, hebben daer onder de ghemeyne ende ordinarisse belofte vā Religie, Armoede, Reynicheydt, Chehæsarcheydt gheleeft, draghende het habijt van de Religieusen, oft Nonnen van d' Orden gelijck noch hedendaeghs vvel gevoeghlijck soude connengheschieden. Ende dese zijn deelachtich in alle de gratien, priuilegiën, vrijdommen, ende Indulgentien, soo geestc-

geestelijcke, als tijdelijcke, gelijck de Religieusen, soo broeders als susters, van den eersten ende tweeden Regel genieten. D'andere levē in de werelt, in hunne particuliere huysen, onder-houdēde desen Regel volcomentlijck: ende gelijck dese min doen, en zijn in eenē minderen ende leegerē staet, soo en zijn sy niet deelachtich, dā van de geestelijcke gratien ende priuilegiē der Religieusen, soo broeders als susters vā d'Ordē, de welcke vvy hier nae stellen ende voortsbrengen fullē. Andere, met 't simpel onderhouden van den Regel niet te vreden zijnde, doen belofte van maeghdelijckesuyverheyt, dragen het habijt van d'orden, oft
open-

opentlijck, oft bedecktelyck,
oft ten minsten cleederen van
een eerlijck ende degelyc cou-
leur, seér na bycomēde met dat
van d' Orden. Ende dese onge-
twijfelt zijn op eenē meer be-
sondere maniere, van de gratiē
deelachtich, dan de tvveede.

'Tis dan ter oorsake van dese
devote vergaderinghe, dat vvy
d' ordinantien van haren Regel
hier in orden gestelt hebbē, en-
de met eenē sommige wvaer-
schouvvingen ende instruclien
om dien vvel te onderhouden,
als oock d' Af-laten die sy mo-
ghen verdienien.

Wy hebben roock hier achter
een cort begrijp van het leven
van onsen H. Vader FRANCIS,
evsde PAULaby-gevoeght op.

dat sijne kinderen, dat meer in handen hebbende, hun leven na't leven van hunnen Vader trachten te schicken ende naete volghen.

Sommige vvoorden getrocken uyt de Bulle van den Paus Iulius II. nopende d'Approbatie ende bevestinghe des Regels van d'Orden der Minimen, ende der gelooovigen, soothans als vrouwen.

Ilius Bisschop, dienaer des dienacriem Gotts, Bisschop van Vlissingen, die door eene besondere liefdaerde affectie Franciscum de Parla, den Fader landel Infielder van d'Orden der Minimen, beherten Ende bemis-
scheigheerende te daen 't gheue op en van sijnen't uvegen versocht is,

(de wederen, dat vey souden vuilen
bevestighen ende voor gaet-houden
de Reghels, die hy ghemeecte heeft,
ende die nu al-reede van den Paus
Alexander den VI. ende den Raedt
der Cardinalen bevestight zijn) na
dat vry der verbondt der feluyer vryel
ende rijghelyk hebbent daer ander
sottekene ende bescreven, doot onse lieue
ende vryel berninde faren. Beijmer
den Ruygh Cardinael onder den tij-
nemont ¹⁴⁵³ Agn Chrysostoma Ierusalem,
beschert noch van de feluyer Ordens, ende
daer M. Octavianus Aymbolde Na-
mis, enke wien den mestisquen Refe-
rendarij, (de oecleekdonslghetijckex-
handteken) ghebrug confflorie heb-
ben verclaert ende versekert, dat in
de voorseyde Reghels niet en is, dat
teghen de heylige ordinantien ende
Canons is strijdende) vvy verhopen-

de dat de selve verlichten sullen de
ghene die penitentie sullen wullen
doen, bevestighen ende houden voor
goedt, door dese tegēvvoordige brie-
ven ende Pauselijcke autoriteyt, de
dry Regels van de voorschrevē Fran-
ciscus ghemaeckt ende voor gehou-
den: Den eersten voor de Broeders,
der tweeden voor de Susters: den
derden voor de Christen-geloovige,
soo mans als vrouw-persoona:
ende wullen, dat de selve gehouden
sullen worden voor Reghels van
d' Orden der Minimen. Ghegeven
ende gedaen te Roomen in't jaer ons
Heeren MD. VI. den 28. Jul. ende
in't derde jaer onses Pausdoms.

VOORREDEN

Thoonende wy. onse eyghen
kranckheyt, hoenoosich ons
het gebedt is.

Hoe goet ende noodich dat
het gebedt is / tunc ghy
ghenoechsamelyk leeren.
Iwt uwe eygen cranckheyt
ende iwt den noot/ die ghy hebbe.
om ghedurich van Godt geholpen
te warden/ als weseinde van u ey-
ghen selven gansch onmachiigh
ende onbequaem/ om eenich op-
recht verdienstelyck goet wercke
te doen/gelyck eenen steen onbe-
quaem is iwt sy selven / om op-
waerts te vliegen : iae hebbende
oock in u hy nae de selve ghene-
gentheyt ende lichticheyt tot het
quaet ende sonde/die eenen steen
heest / om neerwaerts te vallen.
nas de aerde/ soo dat ghy nietter-
daet alle reysen soudt vallen en
de sondigen. Het welc al ist sare-

4 Vande nooisaecckelyckheyt
ke dat alle repsen niet en ghe-
schiet:dat en comt niet principa-
lick door uwe stercke oft ghee-
stelijcke oeffeninghen / oft eenich
waer-nemen uws selfs / oft jet
diesghelycke; maer door de berin-
hertighe gracie Godts/ die u van
den val gedurich moet ophouden
ende bewaren. Ghelyckmen sou
moghen segghen van eenen steen/
die aen een coorde inde locht ghe-
bonden haugt:dat hy niet en valt
ter aerde / en heeft den steen van
sy selven niet (den welcke soo veel
als in hem is/ alcyt vale) ende mit-
ter daet soude vallen/ soo haest als-
men de coorde eens affnede) maer
het comt van de coorde / die den
steen gheduerich om hoogh hout.
Soo doek dat den mensch niet
ghedurich en valt / en heeft hy
van sy selven niet/ maer hy hebet
van de gracie Godts / die hem
moet beharen:hoe wel dat de gracie
Godts den mensch niet in sulc-
ker maniere teghen houe van het
val-

hallen/ghelyck een coorde teghen
hout einen steen/die daer een ge-
honden haeght : want die roerde
hout den steen niet ghewelt/sofse-
rende de waerlycke gheneghen-
heit van den steen/ maer de gracie
hout den mensch teghen/niet niet
ghewelt / maer brywilligh ende
me-werckende: so dat de crache
van de gracie den vryen wille van
den mensch gheen firs en soortet/
maer den selven soetlyck bewe-
gende meer helpt ende volmaect.

Zimmers gy kundt hier uyt wel
verstaen/ wat een ootmoedich ge-
voelen gy in u moet hebben/ ende
wat een grondich missouren-
wysselfs/niet steunende noch op
verstandt/noch op offeninghen/
noch op eenighe eerstichepte es-
voernemen uwysselfs/etc. (hoe
wel datter dese dinghen oock al
veripscht worden) maer op Godt
alleen/dooz wiens berinhertighe-
gracie alle offeringen ende wer-
ken moeten harte kracht hebben:

A. 3. sec

6 vande nootsaeckelyckheyt
soo dat ons geheel leven niet en
behoerde te wesen / als een gedu-
rige aenroepinge vande gracie en
de hulpe Godes / alcpdt seggende
vpt een grondich mistrouwien ons
selfs : Heere helc ons, want wy ver-
gaen. Ende dit beteekent het ge-
stadich roepen van de H. Kercke
int beginsel van alle getyden: Godt
wilt op myn hulpe letten. Heere haest
u, om my te helpen, &c. Waer dooy
de H. Kercke te kennen geest / hoe
seer sy de goddelijcke hulpe van
noode heest / sonder de welche sy
niet met allen en can of vermach.

V E R M A N I N G E.

Waert saecke dat dit sommighe
wel hebwoeden / sy en souden soo
mistroostich / verdrietich / ende
wanhoopich niet worden / als sy
in eenighe fouten oft oock groote
fonden gevallen sijn / gewende ge-
lyc den moet verlooren / ende geen
hert oft sin hebbende om de deugt
meer te broeffenen / denckende dat
het even wel niet sijn en sal / om
dat se

des Gebedes

datse haer selven te swaek ende te
craneck kennen: d'welk een op en-
baer teecken is van hoochmoedig-
heyt / ende groot achtinnghe syng
selfs : want dat sy hadden d' op-
rechte kennisse/diese behoorden te
hebben/zen souden niet verwon-
ders zynt van haerten val / maer
souden met ootmoedicheyt bely-
den/datse van haerten't wegen niet
anders en cummen/ als vallen/en-
de souden soeken op's staen niet
groot betroutwen in goet heyt des
Heeren/ den wetecken onse eran-
heyt helpt/ als wy die vooz hem
met een oodmoedich betroutwen-
de herte willen blyden/ende syne
gratis versoecken.

Nota. Dit punt is sonderlingh
van noede vooz beginnende zie-
ken / de welcke hier inghemey-
nelijck dolen / ende daerom dik-
wils seer leelick comen te vallen.
Want gebdelende int beginsel ee-
nen groeten iher in haert / om
Godt te dienen / willen met dese
eerste

3. vander noutfæckelyck heyt
het s'le briecken geue moe d'ffendt van
ghen doogetelen / even daem
datse alfoort sterke vloeghen ghe-
maect hebben / omme wagh'en /
daer se synt wilten / berouwden op
de resolute / die sy gemacht heb-
ben / meer uprnatuerlyke elcker-
hepe ende vromeage van haen op-
gewoerd / en wel upr' vreugdiche-
te dien gheest / vrolyc / int' liden
haevs selfs eerst / Berouwdighe-
te en de p'roeten / Dan dese brie-
cken geffen sat het doo / de ghe-
hemmenisse Godts dietwils ghe-
schieden / om haer vermetent heyt
waer te temmen / vroe haer te lee-
ten dat den voelijc des mensche niet
en is in synne macht / maer bestere
wordt inde handt vanden Alder-
hoochsten / als hy wilt ende foo-
veet als hy wil ende niet meer /
her ghebeute segghe ick / dat das-
danighe comen te vallen in eenige
cranch heyt / ende dat haer eerste
vuericheyt afvalt / ende datse niet
met en cummen doen datse plegen:
maer

des Ghebedts
waer door sy dan seer verdriestich-
worden ende gelijck corsel op haer-
selven / ende willen Godt ghelyck-
mat ghewelt zyne gaven af halen/
ende siende / dat dat nies sien en
wilt / laken diemaels eyndelijck de
doucht geheel baren. Het welck
altemael gheschier / om datse in
haere kracht hebben willen were-
ken / ende haer niet volkomenlyck
en hebben ghetacen aan Godt /
siens gracie aan den mensch
moet de kracht gheven om te
wetcken.

Van dese sprekt den Heere by
Thomas a Kempis aldus.

Weel (seght hy) oerwyselijck
doende / hebben hun selven be-
doeld om die gracie der devotie /
want als sy die ghevoelden / soo
wilden sy meer doen dan sy ver-
mochten / niet aenmerkende hum-
alte huyne heys / meer behghende
daer in hun eyghen gebouelen / dan
het uytgaen der rechtek reden.
sindt om das sy hun vermeten
sijn.   5   heb.

so vande nootsaeckelycke heyt
hebben groter dingen te beginnen dan Godt behaegelich was/
daerom hebben sy de gracie lichtelijc verlooren / ende sijn daer
maer dan gheworden en verlaeten/
die te wozen haaren nest in den
hemel seer haogh hebben willen
maken. Welck aldus geschiet/om
dat zy door hunnen val veroede,
moedicht ende verlaeten synde /
soudent leeren/ dat zy niet en be-
hoogen te vliegen met hunne vleu-
gelen/ maer dat zy souden leeren
hunne hoope ende betrouwien stel-
len onder myne vleugelen. Siet
by Thomas a Kempis in het 3. boeck
cap. 7. num. 2.

B E S L V Y T I N G H E .

Wt alle d'welckighendechsamer
sic blyct / dat wj ons geduerich
moeten verwoedmoedigen/ en stel-
len onder Godt als lediche ende
pdele varen/ diderde concepte
der goddelijcker genaerde hebben-
de alijc d'een conghē gheslagen op
onse

onse groote behoeftichept/craanch
heyt ende miserie/ ende d' ande-
re oaghe op syns on-epndelycke
berinhertigheyt ende miltheypde;
biddende dien gaeden Godt/ dat
hy ons wil helpen ende bilstaen/
volgens synne epgen belofce / ons
gedaen/ Luc: 11. Eyscht, ende u sal
gegeven worden; Soo dat wy alle
met betrouwben mogen bidden.

Een corte ende lichte manier re om Meditatie oft ay- wendich gebedt te doen.

IMet alto' Meditatie oft ghe-
bedt hebben vier deelen / die
welcke ghy kunt leeren ende
precken geestelijker whse uyt het
geene gy dagelijc doet/ als gy met
iemand wilt handelen oft coop-
manschappen.

Wat doet gy in aliusken gevallen?
Ten eersten. Gy gaet by den
persoen daer ghy mede wilt han-
delen

delen/ oft ghy doet den selben by
u comen.

Ten tweeden. Nu by hem we-
sende(aenghesien ghy gheertte pet
voudt hebben van syne goederen/
daer ghy niet aan kunt) geest ghy
hem uwen sin te kennen/versoe-
kende dat hy u yet van 't beste
voor bringhe / enbe will' laten
sien.

Ten derden. Ghy besiet met al-
re meer stichept het gene gy geer-
te sout coopen. Met welck be-
sien/ dan't samen valcht/dat u de
trecke ainstaat/ oft teghenstaet /
dat ghy'er sin ende begheerts toe-
trugheft/ oft afkeer ende tegenhept
dan hebt. Ghy zyt verwondere /
darse sooschoon ende costelyck
is/of ter contrarie/soo leelyck en-
de verwoerpen/etc.

Oft op aldien dat ghy niet veel
der staets en hebt van het beste te
kiesen/ enbe dat ghy den persoon/
daer ghy mede handelt/ dael mochte
betrouwben/ om dat ghy heint syne
goet-

gaethept ende opechtichept) sult
uw doerleel stellen onder syn oor-
deel / ende selver niet wilten kie-
sen;maer simpelijck aenbeerdien 't
ghene u alsulcken persoon op syn
woort gheest / houdende dat voor
het beste/d'welck hy u als beinde
sat t' hups seyn den aenghesien hy
het goet beter kent dan ghy/ende
weet wat dat u meest bequaem en-
de proffich is/ende niet anders
en soeckt/ dan u het beste te le-
veren.

Ten vierden en ten lesten/sdo-
supr gyp den koop: Ende siende do-
betekeschept van den persoon / dat
hy u sone goederen by na vooz niet
gheest / sult hem grootelick be-
dancken/sult hem geertne betalen
soo veel als hy eyscht / ende sult
hy mede t' hups draghen 't goet/
dat gy aldus ghekocht hebt. Maer
wilt ghy voor soodanich goet als
gy besien hebt/niet mit allen bie-
tern oft gheben/soo moet ghe daer
ghetaken gheis loeg u niet. Ein-

dan ist te vergeefs/langh en veel
besien te hebben / want gheen
mooghier niet af mede dragen/
maer moet eyndelijck ydel dooy
gaen.

Leert hier wt.

Ver principale deelen van
Meditatie oest intwendich ge-
bedt/re wetē/ 1. De tegewoor-
dicheyt Gods: 2. De aenroepinge, 3..
De bemerkinge, 4. De besluytinge.

Ten eersten/aengesien het ge-
bedt is een 't samen-spraecke ende
gheestelijcke hanteeringhe met
Godt/soo moet hy by u syn/ende
ghip by hem Ende daerom sult gy
u voor d'eerste stellen in Godt To-
genwoordicheyt dooren hast le-
hende geloove gelijck eenen blin-
den geloofsy dat remant by hem is
die hy niet en niet/ den welcken
hy al blindelinck aenspreecht.

Ten tweeden. Wefende mi-al-
bus dooy dat leventigh geloove
te Godt regentwoordicheyt/ sult

feer oodtmoebelic versoecken syne
goddelijcke gracie met kennisse
van uwe cranchheit. Ende dit is
De Aenroepinge. Wane aengesien
ghy mit gebedt comt / om met
Gode te tractieren van hemels-
sche en Goddelijcke dinghen /
van hoven naturelycke goedereen-
daer ghy doort u selven niet aen-
tint / soo moet ghy uwe cranc-
heide bekennen/ en oodtmoe-
belic versoecken van Godt gehol-
pen te worden/ om te kennen / te
beminnen / te eschen / en te vereer-
gen het gheene street tot Godts
meerder glorie / ewerne zaficheit.

Ten derden nu versocht heb-
hende de goddelijcke gracie inde
bystant/ soo gaet op tot de Bemee-
kinge, tot het insien ende het o-
ver weghen van eenich punct /
d'welck gp vooryu neemt also een
materie ofte booy woyc / waer
op ghy uwe mediatie oft ghe-
bede wolt houdish / t'goedert is ghe-
hade welbadē Godts / t'jp haderic
upcru-

18 Maniere
uytersten/ vande schoonheyt dat
druchden / vande leelich heyt
der sonden van het leuen ende ly-
ken Christi onse salichma-
kers/ etc. En uyt dese temere
singhe holghen van verschepde
affectien van toekreit/ oft af-keer/
hesde/ oft haet compassie/ verwon-
deringe/ dachdaerheyt etc. nae dat
de materie is/ diemt hoor heeft.
Maer soogt uwt ghebedt wolt
doen temmael inde bestieringhe
Godts/ en inde vereeninghe van
synen goddelijken wille (het welc
heit de beste maniere van bidden
is booz de gene/ die t'cunnen vat-
ten) soot en sult op gheen besonder
materie hieset/ oft epghen vooy-
worp nemen/ om u ghebedt daer
op te houden / maer sult u selue
vaghelyck stellen onder God/ laten
de hem selver u gheven soot in't
gebedt als huyten 't gebedt al wat
hem welist/ 't op suer oft sory/ big-
suecheyt of doucheyt/ etc. houden.
die dat alegt hooch dat lieft / d'
welch.

leelcke u voort-chrys ghesonden
 ende gegeven van soe goeden Hee-
 ve/ als Godt is wiens overgrootte
 goetheidt/ lie sde ende trouwichept
 u ghenoeth bekent sijn/ die u beter
 sel besoeken dat gy u seluen/ ende
 alderbest weet/ wat dat u dient en-
 de noodich is. Doo dat gy doort
 geloebe u houdende in Godes regen-
 woerdicheyt/ ende nu ghedaen heb-
 beide die aenroepinge (inde welcke
 gy alwe kranklagedt/ ende onweten-
 hept Godt hebt te kennen gege-
 ven/ ende verfocht sijn genadelic-
 heit hulpe) voorts dan den heelen
 tydt des ghebedes niet anders en
 behoeft te doen/ dan ic bliggen na
 een gedurigrachtervloeginge vnde
 aenbeerdinge han den wille Gods
 in al dat hy dadelick met u doet/
 't ic geven oft nemen/ 't ic dat gy
 sijn werckinge gewaer wou/ oft
 niet/ houdende u wedelich den dat
 levendich gelode/ dat Godt an u
 warachtich tegenwoordich is/ en-
 de dat hy daer werct gelijc hemels
 hiefe

liest / ende dat gy niet anders ist
begeert dan dat sijn belieftē ende
behageliken wille volbracht woz-
de in u ende in alle creatueren.
Dit is het eenich punct/daet gy int
uw heet gebedt moet op blijven ;
gedurich verloochenenende/afgaen-
de ende doodende wmen exghen
baet soeckenden wille / die hier
teghen opstaet ende alijt begee-
rich is / om van Godt enige on-
dervindinghe/troost oft soeticheyt
te genieten.

Ten vierden en ten lessien / soo
sult gy uw gebedt sluyten/met daer-
segunge aan Godt/ende met een
vaste resolutie om oot bryten't ge-
bedt te vervolgen ende meerstelijc
te behouen/aar't geene gy int gebedt
gekent hebt/ende voor u hebt ge-
nomen te doen. Ic segge. Gy sult
dien goeden Godt bedanken van
alle syne weldaden/van syne over-
groote berinchetichyt ende liefsde
aer u bewesen/ al waert maer om
dat hy u dien ryt des gebedis met
hem

hem het se laeten spreken/ een soo
 verworpen creaturen met soo groo
 ten Heere als hy is/ soo machtich
 ende rych/ in hem bestijgende alle
 goet: d'welck hy u altemael gelijc
 voor niet wilt geren/ en sy seluen
 mede/ om inder ewigicheyt te
 besitten // alleenlyck daer nit
 voor eschende eenen cleynen ar
 beyd van hem te dienst/ ghelyck
 hy u int ghebedt mach gehooone
 hebben. Sluyt dan hy u selven
 (ende laet dit het eynde uws
 ghebedt zyn) alles te doen dat
 Godt u voorhoudt : ende gaet
 soo wt uwo ghebedt / dat den
 Heers mach met u gaet/ ende
 dat ghy mede draeght soodanig
 ghen grondt/ ende ghestelenis
 se / datter daer naer upvolghen
 gheestelicks oeffeninghen ende
 wercken der deughden: Want
 die marr en wijs ghebedt oft
 Meditatie houden; ende niet een
 wijs daer neer wercken / noch
 sy selven oeffenen / in de deucht
 die

die en sal upe het ghebedt niet ma-
de dtaghen: ende al besiet hy on-
der de Meditatie verl schoone God-
geliche dingen / soo en coopt hy
niet. Wel l Heestelijc leuen moet
bedachten worden.

Hier hebby in't cort. 4 deelen des
Gebeds. Nu volghter

Breedder verclaringe op elck deel des Ghebedts

1. Vande Tegenwoordicheydt Godts

Beginnende uw' ghebedt mes-
B de Tegenwoordicheydt. Gods
sult nooz al dozu een acte des
gheloofs segghende oft dencken-
de alius.

Ick gelooove , Heere mynen Godt
dat ghy met uwe goddelycks na-
ture over al warachtelyck tegen-
woordich zyt, hemel ende aerde ver-
vult

van Godts tegenwoordicheyt 21
sultende, my ende alle creaturen:

Met dit gheloobe sult ghy dan
als eenen blinden seer goedmoede-
lyck u tot Godt keren/ ende van
hem versoecken syne genadelijcke
hulpe. Want die volchte malclande-
ren: Godt teghenwoordicheyt ken-
nen/ ende hem te aenroezen. Want
als wy dooz dat levendich geloov-
be sien ende hermercken / hoe seer
dat wy alomme in Godt zyn/ ende
Godt in ons: dat wy van hem niet
eenen oogenblikken kunnen ghe-
scheperden worden/in och hy van ons
of wy souden gaestch te niet
gaen / ghemerkt ons heel wae-
sen / zool endelich hem van Godt
hangt ghelyck een staet: en de
sonne/ ende gedurichlyck van hem
moet onderhouden worden: so en
can 't niet min / van dat wy met
oecmiedicheyt versoecken van
Godt geholpen te worden/die iagt
ons selven niet een kunnen/jas niet
met allen en zyn.

Sal ick derren spreecken toe den
Hee-

Heere mynen Godt, daer ick llof en afschen ben.

II. Vande aenroepinghe.

DE Aenroepinghe oft' versoech
vande goddelijke genade ende
bystant heeft drey trappen.
Eerst maect men uyt de wech te
doen dooz waerachrich berondt de
sonde, die ons den toe-ganck tot
Godt en sijnie gracie is beletende.
Daer nae versoekmen de gracie
self dooz een behoedelyc aendiening
vā onse armoede ende krankheit.
Tenderden maectmen een supver
intentie om de gracie ende hulpe/
die wy versoeken tot een behooz-
lyc eynde te gebruiken te weten/
alleen tot Godts dienst eere ende
glorie.

I. **D**us suldp int beginsel van de
Aenroepinghe voor Godt doen (soo
gotmoedelyc als gy kunt) een acte
van contritie oft volmaect berouw/
te weten / dattet u leet zy wt den
geont wts hetten/ dat ghy teghen
sullen heere ende Godt soo goet/
soo

Vande Aenroeping 23

soo weerdig/daer gy soo asnhange
en so gedurig moet van onderhoude
worden/ etc. opt hebt gesondicht.

Tis my leet,o Heere mynen Godt,
uyt den gront myns herte / dat
ick u het opperste goet oyt heb-
be verlaeten.Ontfermt u mynder na-
uwe groote bermherticheyt:ende nae
de menichte uwer bermherticheydt
doet uyt myne boosheyt.

2: Verwect hebbende dit berouw/
soo moachdyt met een betrouwende
liefde vorder gaen. Versoeken van
Godt eenige gracie. En dat is ep-
gentlyck de Aenroeping: de welc-
ke gy kunt doen/nst Wrdtuckelick,
ost bedeetlyck.

WTDRUCKELYCK: te weten /
als gy met den monde / ost oock
metter herten eenige gracie/ licht
ost kennisse van Gode expreffelyc
betepscht/seggende ost denkende.

Heere geeft my uwe gracie.
Verlicht myn verstant , ont-
steeckt mynen wille. O Godt,
wilt op myn hulpe letten :

Hoeve

Heere haestu om my te helpen,
Reycket den blinde de handt, dat hy
tot a come, u kenne, u beminne, &c.

**Dit versooet saldy principalijck
voen deser Christum.**

Bedaetelicke te wooten/ als ghe niet
met dillen van Godt wtdeuclijck
en efschijnares verfkeren voor sels
ende verhoornen stue-goddelyc-
ke teghendood die herc als gansch
arm ende behoeftich hielbende so
een vough gesslagen op' dat grotte
te kraechheit/ en d' armc oeghey-
op Godes oneindelijcke heilicheit
icheydt ewe gosdhen. **Dus**
doende vermaent ghe Godt al-
heymelijck / dat hyu wyl helpen
Eve-eens ghehele al eenre ac-
men bedelaer seet ontflich/ end
dierlick feete en sicc op' dat grotte
ken/ oock sonder een moede sprek-
ken/ oft yet van hemme en ghem
soo is dat deirliche aenfien/ seit
heymelijcke versooet/ en do een bedec-
liche aen op' pinghe/ Kraeghich
genoegh om een aelraesse gan den
rycken

23
DEN RICHEL.
Vande derde Orden der
MIMIMEN
VAN
S. FRANCISCVS
DE PAVLA.

HET I. CAPITFBL.

Van het saligh onderhouden der ge-
boden Godts, ende der H. Kercke.

1. dat de gheboden
Godts nootsakelijck
onderhouden moet
ten moeden / om in't
eeuwigch leven te ge-
takken / en de den eeuwigh duerenden
loon te ver crijghen; soo moet ghy ge-
loevighe / soo mans / als vrouw- per-
soone van dese Orden der mimimen /
die neinde aent den hemelschen Co-

26 Regel vande derde Orden
minck onder 't bestier vande 't belepen
baw desen tegenwoordighen Reghel/
ende hopende door d' ondernoudinge
van den selven in het eerstich leven
te komen/voor al maken/ dat ghy de
gheboden Godts / ende der H. Kerkke
behoochlyk onderhant/ ende niet alle
eerbiedinge eenen Godt alleen in d' ghy
persoonen reet/ hem uyt gansch u her-
te ende uyt alle uwe crachten/ boven
alle d'singen hem indt/hem getrouwne-
lyck dienende / ende heel u herte op
hem stellende.

Van gheen sijns te syvereen.

2. **E**n neemt oock sijnen hepligen
naem niet te vergheefs in den
mondt:maer maeckt/dat ghy u selfs
in alle uwe wercken ende woordzen/
etn oock uwe kinders / dienaerts/ ende
dienst-maeghden / daer toe brenght/
dat sy gheen sijns en swereren: etn als
ghy eenighe van de broeders oft su-
sters van dese vergaderinge sult hoo-

der Minime. 27
ten stort / soe suldp u bestedoen om
die vry liefde te betispen / u voort od-
ghen stellende den raedt van onsen
Saligh-maecker / daer hy seght; V.
vvoort zy ja, ja, ende neen, neen.
Want dien sal qualijck sonder sonde
kennen gijn / die sich ghewent te
storten.

Van quaet van niemand te spreken,
ende de geboden Feestdagen ende
Sondaghen vvel te vieren.

3. **W**acht u baet-en-beben niet.
Weltijk van quade van
niemand te spreken / oft t'iniurieren.
Diert den heilighen Sondagh ende
andere feest-daghen van de Heilige
Heiliche behoorlijck. Offer u
selven als-dan aan Godt op met
godtvruchtighe wercken ende de-
vote oeffeninghen / als met bidden /
met lesen / met psassen / ende kerche-
lycken dienst / ende hermoen te hoo-
gen.

28 Reghsal vande derde Orden

Vand' oadserende Oversteht'recrea,
d'andersaten te ondervijzen, ende
doodt-slagh-haet, ende begheer-
lijckheyt se schouven.

¶ 4. Eerst oock sondywerelyck uwe
vaders ende moeders, soo goed-
stelijcke als lichamelijcke / uwe Cor-
rectours / ende Correctriceffers / en de
alle gheestelijcke perfidien. Enneest
gheen doodt-slaghers. Onderbiijst
voorsichtelijck in goede wercken alle
die onder u gehouden. Schouf dat
ghelycks allen haet verbitterthept /
ende grammiedichept. Soptecles wel
hantie u bewoerdijnen / uft quaedt
van u spreken / enne dicht. Sooyt bteu
quellen ende verholgen. Verfaect eti
schontot geheelijck / ende soo veel als
ghlyk konnt alle lieberha / cooberha /
moecketije / alle stichelijcijcke ende
verboden constatten / ende alle specie
hant ghelycichepdt / ende om dat dese
sonde niet vergheuen en voort / tem hi

men wederom gheest 't gheite onbe-
hoorlijck ghenomen ende gewonuen
is / dus indien ghy tet hebt / dat een
iemand anders toe-behoort / geest dat
mederom / soo haest het u moghelyck
zijnsal.

HET II. CAPITTEL.

Vanden Goddelijken dienst , ende
eerst aengaende de ghcestelijc-
ke persoopen.

Nederliick voog ooghen heb-
bende 't gene ons het. Euau-
geliu Icert / Soeckt voot al het rijcke
Gades; ande sijne rechtveerdicheydt;
sicht ende spreickt behoorlijck ter eer-
ten Gades / los-sanghen ende dank-
seghinghen voor alle de weldaden/
die ghy van hem ontfanghen hebt.
Ende ten eersten alle ghy gehoeders
van dese Ordens/die de heylige mij-
ninghen ontfanghen hebt / leest be-
hoorlijck de Godlycke Ghetijden/nac-

30 Regel vande derde Orden
het gebuycirk van de Roomscbe Kerk-
he / oft na de costiputie van de Kerkche
daer ghp een beneficie af besit; soo das
ghp niet gehouden sult zyn u benefi-
cie te verlaten / al doedp schoon pro-
fessie van desen reghel.

Vanden dienst, ende het ordinaris
gebedt van d'andere wyclijcke
persoonien.

6. **G**hp andere manq eff vrouw-
persoonien van dese Orden
sult/in plaatse van vme Mettenen/ze-
ven-mael Pater noster ende seben-
mael Ave Maria lesen: voor vme
Handen dynmael; voor de Compte-
tum / ende elcke andete Ghelyke doch
dynmael Patet noster en Ave Maria,
voerhende achter elcke ghelyke met
grootte eerhiedinghe / Glorie zy den
Vader, &c. Als het vvas, &c. ende om
dat het eene heylighhe ende salighe ge-
dachtersse en gepeps is voor d'over-
ledene ze bidden/ om dat se van hun-

der Minimes.

ne sonden souden moghen becloft worden / soo sulc ghy bofke dien noch alle daghen dypmael Pater noster en de Ave Maria voer die lezen / daer by voeghende het verrghen Requiem aeternam, &c.

Van den dienst ende ghebeden voor d'overledene broeders en susters.

7. **A**ls er ergheens eenen broeder oft suster van dese vergaderinghe sal komen t' overlijden / alle ghy die van de selbe vergaderinghe zigt / in die stadt oft dorps woonende / daer den dooden begraven sal woordt / komt by den anderen (indien ghy anderswerts niet wettelijck belet en zigt) ende leest (ten minsten eens binnen acht daghen) ghy die psalmen / zigt / eene misse / ende ghy Diaakens ende Subdiaakens / de Vigilien van neghen lesssen / ende ghy andere mans ende hzouwen van dese Ordens / bijstien-mael de wettelijck Pater noster , ende soo heel Ave Maria.

31 Reghely van de derde Orden
des ghelyckhs naer eene vergadering
van dese Orden wesen sal / niet ver-
re van de plaatse daer 'een van de Be-
kijtewsen ende Broeders van d' Orden
der Matrimen sal over-leden wesen /
soo sult ghy desghelyc hoor hem oock
vijftien Pater ende Ave lesen. Sult
oock / op alder-zielen dagh / voor alle
d' overledene eens / ende gheduerende
den Vasten / eens / ende inden Advene /
oock eens / voor d' overledene van de
voorschreven vergaderinghe / ende
voorts voor alle andere overledene /
vijftien Pater ende Ave lesen.

Van het Roosen-hoeyken van onse
L. Vrouwe, ende van d' Antiphon
met de H. Dryvaldigheyt.

8. **V**roegts / om vele gratien ende
af-laten te verrighen leest
dichtwils ter eeran van de glorieuze
Maget Maria (namentlyk op ha-
re feest-daghen) den Roosen-crans /
den welcken is van dry-en-festich
Ave Maria , ende seuen Pater nosters.

Des-

Gesghelyck alle ghy broders ende
susteren van dese Vergaderinghe / die
lesen kondt / leest alle daghe devote-
lyck / ter eten van d' Almoecheliche
Dwuldicheyt / dese nat-helghende
Antiphone.

Benedicta sit sancta Trinitas, atque
iusti uisa unitate habet suos filios, qui
fecit nobiscum misericordiam suam.
Vers. Benedicamus Patrem, & Filium,
cum sancto Spiritu. *Reps.* Laudemus & reuerentiam
eius in secula.

Q.R.E.M.V.S.

OMnipotens sempiternae Dei,
qui dedisti famulis tuis, in con-
fessione veræ fidei, æternæ Trinitatis
gloriam agnoscere, & in potentia ma-
iestatis adorare unitatem; quæsumus
ut ciudem fidei firmitate ab omnibus
semper muniamur aduersis. Per Do-
minum nostrum Iesum Christum Fi-
lium tuum, qui tecum vivit & regnat
in unitate Spiritus sancti Deus, per
omnia secula seculorum. Amen.

H E T III. CAPITTEL.

**Van de Biechte, Communicie, ende van
het betalen der rechten aan de**

Pastoors.

Om die pastoors dat den toel-ber-
midien/teffelijcken est bloe-
mighen Iesus Christus sijn wel beha-
ghen in de blidemmen der deughden
zecamt/ daerom vermanen wij u oot-
moedelijck / alle ghp broeders en su-
sters die van dese vergadering he zijt/
dat ghp uwe conscientien suppert en
de wapent/ dooz eenne meer dige sacra-
mentele biechte/ die ghp met alle eer-
biedinge auw die Wicht-waders doen-
sult/die van wegen den Generalen
Coortenant van dese Ordens der Sai-
ninen oft van eenigen Provinciael
sullen gheschtelt woorden: ende dat ghp
het h. Sacrament des Altaars ten
minsten viermaels in't jaer ont-
fangt/ te wachten op wickeu-douder-

daghs oft te Maesschen / te Kersmisse /
te Sinten / ende op den Feest-daghs
van de Hemelvaert van de H. Maer-
der Godts: doch niet verghetende te
betalen het recht van de thieden /
dat ghy aende pastoors van alle
parochien schuldich sult zijn.

Van de Gheestelijcke oeffeninghe
onder de H. Misse diomen
hooren moet.

Heugt daer - en - haben niet
de gracie sech tedinghe ende be-
vont de misse / op dat ghy liens / van
de goede ende salighe wapenen vande
bittere passie des Heeren (de welcke in
de selue vertoont wordt) gewapentest
woegsien zynde / stercker ende clocker
sijt / om de gheboden Godts t' onder-
houden. Op raeden u oock / dat ghy /
onder de misse den Heere de heilicheit
biddet / op dat de dievhace biddet van
Iesus Christus, een leuen 3p / en syne
genen u eenne medecijne / ende synen
ascept uwe reuewige tuue.

25 Reghel vande dende Orden

HET IV. CARITAS. Et

Van de vverelt niet te beminnen, oft
eenige oneerlijcke staten, en van
gheene vvapenen te voeren, dan
voor het ghelooye, ende derrech-
veerdigheyt.

¶ **V**erghende de salighe leertin-
ghe van den wel-beminnen
discipel van Christus / en vvilt de
vverelt niet bethouren; noch yf dat
in haer is: want soo wie des vverelts
niet sal vvitten zijn, sal Godts ryant
zijn. Daerom vermanen my u/ gha
allegadet die heft Reghel aenbeert/
mit liefer/ in den spierre/ dat ghy ghe-
ne weelde/ ende oneerlijcke dien-
stes / of ternoghe publicke schalme-
te/ of officieren bedient / noch ghe-
ne vvapenen en draeght/ om penante te
beschryven; dan alleen om de heilige
steede daer naer te voer te staen/
soe ghy het Catholijc geloobe/ of de
gherechte gepe te beschryuen:

Van

12. **E**n u niet dat u niet u niet u niet
Van deze schouwven waeringe houden,
terens rijkdommen eenighe pu-
blische oft schandaleuse spelan.

12. Daer-en-Indien sal te ghe / sco

seet als het u mogelijck zyn
sal / alle maeltijden van kryploften
ende andere bancquesten schouwen/
ten sy die van vme vrienden gehou-
den warden. Woerpt oock van u alle
ydel heden/eeren/groeten naem / alle
pompe deser werelt/die haest voorby-
gaet en die alre ghegot geveenghe
lycke rijkds. Schoon tot oock soe veel
als ghy kont / alle publicke schouw-
spelen / item alle die verboden ende
schandaleus zyns op dat ghy verlaet-
ten geluckelijck van de haue. Godts
Den palm-tack ceegh / die nept en
verleust / in d'reuwighe glorie / ende
het schoon hemelijck: wan de glo-
rie Deser treasle den toersch fectoel
bedriegh / alsoet christus haet meer
ter contraire die zyn doegd was wel

38 Regheit vande derde Ordens
gheluckigh die meer pepsen/hoe su-
cet behighdelijck leven leiden salten/
dan hoe sp langh leven salten / ende
die meer besorghe sijn/om eenen supbe-
re conscientie/dan om hulme koffers
ghol ghetels te hebben.

HET V. CAPITTELI

Van de vastens ende absti- nencion.

13. Op dat ghy wisselijck de les-
singhe des apostels te moet-
te hellelt/die seght/V cristorft ende doo-
det uwe leden die op der aerde zijn:
want indien ghy na de vleesch leeft,
soo suldy sterven;maer indien ghy de
vvercken des vleesch doot den geest
doet sterven,soo suldy leven: ghy seg-
ghet isk/die om Christus naem ondes
's heilige van desen Regel strijdet/ op
dat ghy t'fijndre lieftest vleesch beter
soude vanderbynghe ; see ons
hondt

Houdt u van vleesch te eten van sinte Lucas dagh af (dien upgheheten) tot Kers-dagh toe ; item dijn daghen voort de voorschryben communie-dagen conende, toe in alle de woens-dagen die tot jaer komen. Sult oock u beste doen om te kasten van sinte Lucas dagh af (dien upgheheten) tot Kers-dagh voorschryben toe / ende alle de vrydagen van't jaer. Op soelike vrydaghen / suldu met groote arde dachticheyt lesen bys Pater nosters, ende bys Ave Maria, ter ghedenckheyt vanse van de passie ons Herren Iesu Christi.

Van de ghene die van't vasten
vry zijn.

Dat alle groot-gaende / tot kinder-bedde ligghende / en-supghende vrouwen ; item alle die reyzen / soe mans als vrouwen / item alle diende / ende crachte / oft anderke van u-lieden / die swaerel-

30 Regheleyende derde Orden
daer-en-boven / vryt bieffde / haer sonden-
ghetrouweden ende absolutionem van da-
ghen 3 jii ; tewozen noch haers oeglof
van hunne liecke-faders gescrecht
lebbende / die in die lasten in eenige
andere tijden van herticheit /
sich in sekere deputacion en denghelde dan
tegelycklyk fullen mogen hermaarden /
so dat se fullen hebinden dat u leder
stort / condicione ende complecten dat
se wenschen en d'acme weesheit
welken tot d'wym behoeftighe men-
schen , ende een vermaen tot het
vasten-leven.

35. **D**aer-en-boven doet (na u ver-
mogen) de wercke der herticheit
aan d'acme weesheit wedu-
wen ende ghebreckelijcke menschen:
ende onderhoudt ghewillichlyck de
vasten-dagen der H. Kercke. Indien
u hy daer-en-boven / vooren toema-
chtinge / het heyligh vasten-le-
ven

det Minimen. 48
ben begeert voor alchde t'aeuherden
est te onderhouden / soe mooght ghy
dat / in den naem en seghen des Hee-
ren / loffelijck onderhoudē. En jedes
nochtaus van u-lieden blijve ha-
pende dit / in syne volle truygheit.

HET VI. CAPITTEL.

Van het coleur der cleederen, van de
koorde ende professie.

16. **D**at alle uye cleederen / stem-
mpt-wendelijck siet/zijn vol-
ghens uwen staet ende conditie van
elcke een van u-Lieden; oft teenemael/
oft ten minsten souder als't moge-
lijck is / ghelyck aen het habbit ende
cleederen van de Religieusen van dese
Orden der Minimen / oft han eenich
ander eerlijck ende bequaem couleur.
Waer-en-hoben sult ghy broeders en-
de siesters van dese vergaderinghe/
uit de handen van de Correcteurs
van dese Orden / oft hunne Commis-
sarissen/

42 Regel vande derde Orden
sacrissen / de votelijck decoorde ontfangen
hen die allern twee knopen heeft:
ende sult oock op bequaamen tijdt in
hunre handen professie doen / indien
ghp niet volkerdicheit onder dese
salighen regel begeert te stryden.

Van den tijt datmen de coorde magh
ontfangen, endé professie doen; en
vvacrom men de selve sal verliese.

17. **G**hysult u oock / ter liefde van
Jesus Christus , van vve jon-
ghe jaren af mogen oeffenen in 't on-
derhouden van dese Reghel / en ma-
niere van leben ; maer de coorde (om
die te draghen) uyt de handen van de
voorschreven Correcteurs oft hunne
Commissarissen aenbeerden / en oock
professie doen / nu vyftien jaren oudt
zijnde / ende niet eer. Maer indien't
geschiedde / dat iemant van u- lieden
dooz' dypbels ingheben / eenich on-
eerlijck werck oft verboden ambacht/
neeringhe ende handel dede / oft ordi-
narijke gode oft sijnne ~~verblijf~~
lasterde

laſteerde / ende ghp mi dymael ſupt
tiefde vermaent zynde. dooz een / oft
te nige van u-Isedec / ſich na de verbe
vermaninghe behoeglijck gheschiede
ntet en beterde; dat hy teenemel van
de voortſpude koopde / eſi van alle gra-
tien ende pribilegiē van d'Orden/
door de voortſchreue Correcteurs van
dese Orden der Minne beroeft woz-
de / ende dat met adwijſſe ende consent
van d'ouderlinghen.

VVaer in de geno die de koorden nu
quijt zijn, noch gehoudē zijn, ende
vvanneer men hen die ſal moghen
vvederom gheven.

18. **D**ie defen gordel quijt zyn /
moeten nochtans weten, dat
ſp daerom in gheenderleyn manieren
ontſlagen oft ontaſt en zyn van he
onderhouden van defen regel: maer
hen houdē eſi bekennen moet voor
antwoerdich om dien te hebben / ende
van alle de gratien / eſi pribilegiē
van d'Orden. Indienſe nochtans
groot

44 Reghel vande derde Orden
groot berouw hebben / ende hen voel
veroordelijckheden / soos salmen hen
den gordel vriendelijck moghen wee-
derom geven / ende onfanghen voor-
den om penitentie / die hen tev salie-
heyt strecke te doet / ende op een nieuw
in d'oeffeninghen van hun eerste los-
selijcks leven / in dit broederschap / ghe-
stelt woeden.

HET VII. CAPITTEL

Van de Correcteurs ende Certi-
fieussen der broeders ende su-
sters ; van de vergaderinghe ende
vermaninghe der Provincialen
tot hen.

Tien lesten salen. de Provin-
tiale Correcteurs van dese
Orden der Minnien / oft hunne Bi-
tarissen oft andere die deser Oberhe-
zyn / en elke vergaderinge der Chri-
stian-gheleedighet / soo van mans also
vrouwen-persoonen / eenen Correcteur
oft Correcturisse bestellen / dien sy
sal.

sullen moghen trouwlycement oft tier-
andseen, soe dichtwile het hyn ghe-
tochken sal. Ende als de provincie-
len in de plaatste sullen comen / daer
eenighe broders oft suster van dese
vergaderinghe zyn; soo sullen die
alleghader ter bequameit tijde by een
soedkoen / ende r'zaen vergader-
een / ende hen daer dan een vermaet/
sermon / oft vertooninghedaer / oft
soe suster / oft ander in humer maent
hen alhader verhoekende tot het
wel onderhouden van de gheboeten
Godts / ende tot het gedurich volher-
den in alte godt-bruchelicheit ende
weeldoen.

Van den tyyfist ende processen te sli-
sen, onderlinghe liefde te onder-
houden, malckanderen broders
ende suster tenoemien, ende in te-
genpoer te heloecken.

Bo. Vlooyse / mijne gescrevenen.
V. De godheit verdien / dese
vergaderinghe / ote ghy herhaeld
sult

46 Reghel vande derde Orden
sult dat sommighe van uwe broeders
ende suster eenich verschil oft proces
andere malckanderen hebben / doet
doch u beste om dat te stissen / die en-
dere malckanderen te bewenighen /
ende tot account te haenghen / soodat
sy onderhelingen te gebe houden. En
schaeft u oock niet malckanderen
broeders ende suster te heeten. So-
soekt malckanderen oock in den
naem des Heeren / in teghenspoet/
smaricheden / becqiet / steckten / ende
troest velen den anderen.

Vanden loon der ghener die deser
Reghel ghetrouwvelijck sullen on-
derhouden , den vvelcker oock
dickyvis moet geleest vvorden.

21. **D**it is het ghene sop u/mijne
alder lieffste broeders ende su-
sters / vermanen eerstelijck t'onder-
houden ende te bewaeren / als wesen-
de saken die uwe salicheydt eughent
houdt / die g daer van reghel-
pecht

recht tot het ewiglich leben lephen
sullen. Want/ indien ghy die getrouwelijck
onderhout/ Gode sal oock ge-
trouwe wesen in u te vergelden.

Maer op dat ghy misschien / oft
doez verghetentheyt / oft doez ontre-
tentheyt niet en tomt te falen soos sal
u desen Regel claerlijck/ en in 'slants
tale / voor-ghelesen woorden / als het
u gheleghen sal wesen / ten minsten
eens ter maendt : op dat den selven/
doez d'ickmaels dien te hoeren lesen/
u-lieden dies te beter in't heerde ghe-
drucht ende ghegeant blijve / endes
etersulcks beter van u-lieden onder-
houden woerde : op dat ghy ten le-
sten/ doez het onderhouden des selfs/
voor eenre gheduetighe benedictie /
van de handt Gods syne gracie en
de d'reenlijche glorie ontfanghet.
Amen.

48 Reghele van de derde Orden

Zenighe vvaerschouvinghen tot eenne naerdere onderhoudinghe
van defen Regeldienende.

Alle beghem / die in dese vergaderinghe oft geselschap nu ontfanghen sijn / oft noch sullen ontfanghen wogden / sullen eenis ter maegde ter tafelen Godts gaet / ende dat (indien't mogelyck is) den eersten Doedagh oft feestdagh der maent / of / is't by aldien dat se dan enich belet hebben / op eenen anderen bysonderen dagh. Oock op de principale feest-dagen van onse L. Maecter / te weten op Richtmisse-dagh / & Jans Woedschap / Hemelbaert / Ghchoorte / ende Onsfangenisse als oock op den feest-dagh van S. Francois de Paula den patroon van d'Orden / den welcken altijdt den 2. April komt / ten zyden selven uit-ghestelt wort tot na gaesschen. Item op den Witten-donderdagh.

berdagh. Ende dat wyt de handt van den Obersten van d' Ordén (waer een Convent sal zyn) sonder nochtans achter te laten / oft te verhindern de communie diese in hunne parochijen moeten doen / te weten eens '9 jaars te haestchen.

II.

Alle die ter plattsen zyn / daer een Convent handt selue Ordén is / sullen ghehouden zyn / daer op den voorgesechden Furst-dagh van S. Franciscus de Paula te compareren / om aldaer in de Hoogh-misse een clepe hout waschen keertsken t'offeren.

III.

Om datmen alle bydaghen eene byfondere gedachtenisse han S. Franciscus de Paula houdt / om dat han op den goeden Vrijdagh stierf / inde dag op de selue ure als onsen Heilich-heer aen't crucus overleedt / daerom sullen wek doen die op de festerdaghen sullen misse tot Cambene hogen / oft in't Hof datmen na de Gevleget-

30 Regel vande derde Orden
pletten singht/ teghentoordich sullen
zijn.

IV.

Als iemandt van de broeders oft
susters crancck sal wesen / soo sal hy
binne d'aghen biechtenende om
dat te doen / sal hy een van de Reli-
giessen roepen(indien daer een Con-
vent is) als oock om hem in sijn
uytersste ende begravenisse hy te staet.

V.

Soo haest alser iemandt van de
broeders oft susters sal sieck zijn / soo
sullen d'andere die ghesont zijn/ hem
komen besoecken / ende uyt liefde
vertroosten ende hystant doen.

VI.

De Correcteurs ende Correcteu-
ressen haoysept sullen in een kleyn
boekken eerstelijck den teekenen
de naemen ende de toenamien van
alle de mans ende vrouws-persoone/
die in dit geselschap/oft tot de profes-
sie der selver aenghenomen sullen
worden ; niet den dagh. / maene
ende

der Minimen. 55
ende jaer wanneer dat gheschiedt.

V I.

Indiender eenighe schandaleux
van leven zijn/ soo sullen sy de selbe
eens ende tweemaels niet soetichept
vermanen; maer de derde repse sullen
sy den Eecw. P. Provinciael waet-
schouwen / dat hy daer na den epesch
det saken in versie.

VIII.

Als de broeders ende susters t'sa-
men hy een vergadert sullen zijn/vol-
ghenis den Reghel / ende het toelaten
der Oberste/soo en sullen sy niet soec-
ken voor iemant anders te sitten/om
dat sy voor dien oft ontfanghen / oft
gheprofessit zijn. Maer sullen haere
ordinarie plaetse houden / ghelyck
haeren staet oft conditie betaemt/be-
halven den Correcteur / oft Correc-
teuresse.

52 Reghel vande derde Orden

Formulier ende maniere van de professie der ghenoemde van de derde Orden der Minimen zijn.

Ich (N.) beloove den Gode Almoechtigheyt / ende aen heel het hemelsch gheselschap / ende aen u minnen ewige vererdighen pater (N.) dat ik myne manieren ende myn leven altyt van beeter tot beter / beteren sal / ende soo veel als in my sal zyn / de salige gheboden van den Regel der Christelijcken gelowigen / soo van mans als vrouwelpersonen / van d' Orden der Minimen / die van den paus Julius II. bevestight is / onderhouden sal ; ende daerde nachfolgherg van S. Franciscus de Paula , de Generale Conventus van deselbe Orden der Minimen ghehoorsaem zyn sal ; ende myn als na de goede raeden ende leeringhen van den voorschreven Regel voeghen / ende dreepe ende profijt der selver Orden haoren ende besorgen sal .

sal. In teeken der waerheyt / hebbe
ick dit teghenwoordich schrift met
mijne handt onderteekent / tot eene
getuighenis van mijne professie / in
dit Convent der Minimen van.....
den..... dagh van..... in't jaer ons
Heeren..... ende van mynen onder-
dom....

Onderteekent N.N.

Daer na seght den Obersten tot
den gheprofessien: Si hæc obseruaue-
ris, vitam aeternam tibi promitto.

Af-laten voor altijdt gegant door de
Patassen van Rooven, aen de
kercken ende capellen van de Pa-
tres Minimen van d'Orden van S.
Franciscus de Paula, sôo aen die nu
opghetecht zijn, als die noch op te-
rechten zijn.

Ten reyzen/ alle Chysten-geloo-
dighe beraadt hebbe auctoriteyt ge-
bietcht syntse reft van weghetide 350.
de van dat te doen/ liefstaet die eerstige.

54 Reghel vande derde Orden
kercke oft capelle van d'Orden voort-
sept/ende daer lesende dyp Pater no-
sters en dyp Ave Maria, Godt bidden-
de voor d'uitroepinghe der ketterijen/
voor de vermeerdeinghe van het
Catholijck gheloobe/voor den paus
van Roomen / ende voor den vrede
ende peys tusschen de Christene Prin-
cen / verdiensten volken aflaet / ende
quijtscheldinghe van alle hunne
sonden/op den dagh van S. Francis-
cus de Paula, den welcken valt den 2.
April/ende dat van d'eerste Vesperen
af / tot der sonnen ondergaugh van
den naest volghenden dagh toe. Gye-
gorius XIII. ende als den feest-dagh
verset wordt/soo wordt dock de voor-
schreven aflaet verset/ende wordt dan
verdient op den dagh als dien komt/
van d'eerste Vesperen af/ghelyck ghe-
sept is. Gregor. XIII.

Ten selfsten volken af-laet; ver-
dientmen dock op alle de sondas-
ghen van den vasten / op de paesch-
dagen/op de Hemelvaert des Meeren/
op

op Sinren-dagh / op H. Dypvuldic-
heyt Sondagh / ende op Kers-dagh /
alle de ghene die waerachtelijck be-
rouw hebbende hen biechten sullen /
oft van sinne zijn om te biechten /
biddende als boven. Leo X. in't jaer
1518.

Item / die waerachtich leetnesen
hebbende / hen biechten sullen / oft den
wille hebben van te biechten / verdie-
nen alle de vrydaghen van 't jaer
hundert daghen afaets / lesende eens
Pater ende Ave. Clemens VII. ann.
1533.

Ende op alle eerste vrydaghen des
Maendt / minnen alle de ghene die
herouw hebbende ghebiecht zynde / es-
ter tafelen des Heeren ghetweest heb-
bende / eenige kercke der voorschreven
Orden besoeken sullen / volen afaect /
ende quijtscheldinge van alle hunne
sonden / biddende ter intentien als
voor. Dat heeft gegunt onsen H. Va-
der Paulus V. den 25. October 1605.
in't eerste jaer sijns pausdoms.

52 Reghel van de derde Orden

Item zijn alle d'af-laten / diemēn
bedient besdeckende de kerke van
S. Maria del popolo te Roome /
(de welcke seet groot zijn) vergunt
van half bidden af / tot d'Octobre
van paesschen toe / aen alle die ghene
die niet maerachtich berouw ghe-
blycht sullen zijn / oft immers den
wilke sullen hebben van te blychten /
als ja d'apostels Pater noster enbe
Ave lezen. Leo X. ann. 1518.

Item op de Feest-daghen van de
Woodtschap ende Hemelvaert van
onse L. Vrouwe / ende van alder-
Heilighen / bedienen alle die ghe-
blycht zynne elde ter tafelen des heil-
igen gheweest hebbende / de voedche-
ren kercken oft capellen besuchen
sullen / thien saven af-lats / ende sou-
weel quarantenen. Leo X. 1513.

Item zijn op alle de sondaghen
van het jaer verleent 30. saven af-
lats ende 30. quarantenen / aen alle
die ghene die niet oþrechyt betrouw ghe-
blycht zynne / oft van inderie zynne
van

Item sulle alle die ghewe die op
den dagh van S.Franciscus de Paula,
oft op ewighen dagh van sijne Ge-
sche / d'enghene ghescreuen van hem
sullen lesen/ oft c'stander ecce geest doet/
alle daghe verdienven houdert dager
af-lant. Clemens VII. ap. 1528.

Item sulle alle die ghewe die op
den dagh van S.Franciscus de Paula,
oft op ewighen dagh van sijne Ge-
sche / d'enghene ghescreuen van hem
sullen lesen/ oft c'stander ecce geest doet/
alle daghe verdienven houdert dager
af-lant. Clemens VII. ap. 1528.

Grasien ende Af-laten voor altijdt
verstogt door de Paters van Rood-
moncza alle die van de derde Or-
den der Minimes van S.Franciscus
de Paula zyn, soe een mans als
vrouw persoenen.

T'en eersten / sijn beelachtich
in alle de goatten/ mit legien/
fabeuren / indulgentien ende ghewe-
liche ionsten / de confessie behau-
ghende / die aen de mede leden van
d'orden doeg de Paters van Rood-

58 Regel vande derde Orden
men ghegunt ende ghegheden zijn.

Item in alle d'aslaet ende gracieit
door de pausen voorseyt verleent aen
die van de derde Orden der minder-
broeders. Leo X. ann. 1513.

Sy moghen oock gheabsolueert
woorden / ende ghedispenseert in vele
op gehoude sonden / de conscientie be-
langhende. Julius II. an. 1506.

Item is oock vollen aslaet ver-
leent / ens huu leben gedurende / eff-
eck in d'ure der doot. Julius II. 1506.

Ende op den dach van hun over-
lijden konnen sy eene generale absolu-
tie frijgen soo van alle sonden als
van pijn : door de welcke volghens
den inhoudt der absolutie / hunne sie-
le in de selve onnooselheyt ghestelt
wordt / in de welcke sy was / doen sy
eerst het doopsel ontfanghen hadde.
Julius II. ann. 1506.

Item sy konnen vollen aslaet ver-
dienen op den dagh als sy in de groe
komen. Julius II. ann. 1505.

Sy ghelyciet oock ende zijn deel-

achtich van alle voorzichtingen / ghebeden / bisten / abstinentien / mortificatiën / strenghicheden / ende voortga van alle goede werken / die over al van alle de broeders ende susters soô van den eersten als van den tweeden Reghel ghedaen worden / als wesende ledet der selver.

Item seggende hijf Patet niesters en Ave Maria, verdienstelijck d'aslate / die gegunt zijn aan de gene die op sulcke dagh de statien der Iercken / soô binnen als buyten de mueren van Roomeii gelege / gaen besoeken. En dat / op wat plaetse sy oock zijn / oft waer sy oock de voorschreven gebeden spreken. Julius II. ann. 1506.

Cort begrijp der Statien, soô binnek als buyten de mueren der Stadt van Roomei. Statien ende Af-laten, niet volle, maer heel groote.

Den 1. Sondagh in den Abente / 158.dupsent jaren.

Den 2. Sondagh in den Abente / 158.dupsent jaren.

Den

60 Reghel vande derde Orden
Den 3. Sondagh in den Maeray/
158. duysent jaren.

De den Quaterdaemperdaghen / 158.
duysent jaren.

Den 4. Sondagh in den Maeray/
158. duysent jaren,

Ende alsoe voorts van d'andere , al
vvaer alle de cijfer-lettere soe
veel duysent jaren makop.

Herschont / 159. duysent jaren.

Op den Herschont in de eerste ende
derde maesse / 159. duysent jaren.

In de tweede maesse / 158.

Op den Antecheng dagh / 154.

Op den S. Jans dagh / 159.

Op alder kinderen dagh / 155.

Op den Heilvesters dagh / 158.

Op de Besuijdenisse des Herren / 154.

Op den Sondagh van Conuincingef-
fum / 158.

Den Sondagh van Hempefina / 155.

Den Sondagh van Coninquaen-
tum / 158.

In den Vasten.

- Op ~~As~~-dagh/ 153. dappent facen.
Donderdagh daer nae/ 154.
Vrijdagh/ 155.
Saterdagh/ 158.
Den eersten Sondagh/ 154.
Maendagh/ 158.
Wijngdagh/ 158.
Woensdagh/ 159.
Donderdagh/ 158.
Vrijdagh/ 158.
Saterdagh/ 158.
Den tweeden Sondagh/ 158.
Maendagh/ 158.
Wijngdagh/ 155.
Woensdagh/ 159.
Donderdagh/ 158.
Vrijdagh/ 158.
Saterdagh/ 154.
Den derden Sondagh/ 159.
Maendagh/ 154.
Wijngdagh/ 154.
Woensdagh/ 154.
Donderdagh/ 154.
Vrijdagh/ 154.

62 Reghel vande derde Orden.

Saterdagh / 154.

Den vierden Sondagh / 159.

Maendagh / 159.

Wijnsdagh / 154.

Woensdagh / 155.

Donderdagh / 154.

Vrijdagh / 154.

Saterdagh / 154.

Den vijfden Sondagh / oft de Passie-Sondagh / 159.

Maendagh / 154.

Wijnsdagh / 154.

Woensdagh / 155.

Donderdagh / 154.

Vrijdagh / 154.

Saterdagh / 158.

Palm-Sondagh / 156.

Maendagh / 155.

Wijnsdagh / 161.

Woensdagh / 185.

Mitten-Donderdagh / 185.

Goeden Vrijdagh / 186.

Saterdagh op Paessch-abondt / 186.

der Minimen.

In den Paessch-tijde.

Op Paesch-dagh / 185. dupsent jaren.

Maendagh / 158.

Dijnsdagh / 155.

Woensdagh / 159.

Donderdagh / 158.

Vrijdagh / 168.

Saterdagh / 156.

Op den beloken Paesschen / 161.

In de crups-daghen / 158.

Op Sinten-dagh / 161.

Maendagh / 158.

Dijnsdagh / 158.

Woensdagh / 158.

Donderdagh / 158.

Vrijdagh / 158.

Saterdagh / 159.

Woch men moet hier noteven / dat-
ter behalven het ghetal van dupsent
jare / op elcken dach noch vele hondert
jaren ende daghen afaerts te verdie-
nen zyn.

64 Regel van de derde Orden

Af-laten van de Staties van Roomen
op de dagen die het jaer door niet
een verloop geft veranderen.

In Iannuarius oft Louvrenant.

Op den dagh van de Bevrijdinge
se des Heeren wullen afstaet.

Op den Coningheit dach / bollen
afstaet.

Op de Octabe/bollen afstaet.

Op S. Antonis dagh/ quäscheldinge
ge van het derden deel der sonden.

Op S. S. fabiaen ende Sebastiaens
dagh/bollen afstaet.

Op S. Agnes dagh/ quäscheldinge
van alle sonden / ende 1000. jaren
afstaet.

Den eersten Junibagh na S. Anto-
nis dagh wullen afstaet.

Op S. Vincent ende Maartse dagh/
40. duipsont jaren.

Op S. Paulus bekeeringhe dagh/
bollen afstaet.

Op S. Agnes dagh den tweeden/
quijtscheldinge van alle sonden.

In Februarius oft Sprocket.

Op Lichtenisse dagh / vollen afaet.
S. Agathen dagh/vollen afaet.
Op S. Peeters Stoel/vollen afaet.
Op S. Matthijs dach/vollen afaet.

In Martius oft Maerte.

Op S. Thomas van Aquinien dach/
vollen afaet.
Op S. Gregorius dach / vollen afe-
taet.
S. Josephs dach/vollen afaet.
Op S. Benedictus avondt / vollen
afetaet.
Op S. Benedictus dach/159. Bypent
jaren/ende meer.
Op onser L. vrouwen Goedeley
dach/vollen afaet.

In April.

- Op den dagh van onsen H. Vader S.
Francis de Paula, vollen aflaet/
Op S. Ioris dach/vollen aflaet.
Op S. Marcus dach / vollen aflaet.
Op S. petrus Martelaers dagh/vol-
len aflaet.

In Maius oft Mey.

- Op alle de sondagen van de maent/
vollen aflaet.
Op S.S. philips ende Jacobis dach/
vollen aflaet.
Op H. Crups bindinghe dagh / vol-
len aflaet.
Op den derden dach van de maendt/
vollen aflaet.
Op S. Jan in d'olie dagh/vollen af-
laet.
Op S. nichiels openbaringe dagh/
vollen aflaet.
Van defen dach af tot den eersten Au-
gustus toe/ alle dage vollen aflaet.
Op

Op ons Heeren hemelvaert dagh/
vollen aflaet.

Op H. Sacramentsdach / vollen af-
laet.

Op S. Petronillen dagh / duysent ja-
rent / ende duysent quaranteuen.

In Iunius oft VVeymaent.

Op S. Barnabas dach / ses hondert
jaer aflaets.

Op elcken sondach van dese maene/
vollen aflaet.

Op S. Antonius de Padua dach / vol-
len aflaet.

Op S. Jan Baptisten dagh / vollen
aflaet.

Op S. S. preeters ende Pauluels dach
vollen aflaet.

Op S. Pauluels gedenckenisse dach/
vollen aflaet.

In Iulius oft Hoymaent.

Op d' Octabe van S. Jan / vollen af-
laet

68 Regel vande derde Orden

Op onser H. vrouwen Visitatie
dach/vollen aphaet.

Op S. Bonaventura dach / vollen
aphaet.

Op S. Nicas dach/vollen aphaet.

Op S. Margarieten dach / hondert
jaren.

Op S. maria Magdalenen dach/
vollen aphaet.

Op S. Jacobs dach/vollen aphaet.

Op S. Annen dach/vollen aphaet.

Op S. Ignatius dach/vollen aphaet.

In Augustus oft Oogstmaende.

Op S. Petters Banden dach / vollen
aphaet.

Op elcken dach van trechte/vollen
aphaet.

Op onser L. Maerthe des Engheleyn
dach/vollen aphaet.

Op S. Stebens bindinghe dach/
vollen aphaet.

Op onser L. vrouwen van Succes
dach/vollen aphaet.

Op S. Dominicus dach/bollen af-
laet.

Op S. Laurens dach/bollen aflaet,

Op S. Claren dach/bollen aflaet.

Op den avondt van onses L. Dren-
ken Hemelbaert / ter Vesperen/
bollen aflaet.

Op onser L. Vrouwen Hemelbaert
dagh/bollen aflaet.

Op elcken dach van d' Octave/bollen
aflaet.

Op S. Barthelmeus dach / bolle
quijtscheldinghe van alle sonden/
ende 7000. jaren afloect.

Op S. Augustijns dach / bollen af-
laet.

Op S. Jans onthooftinghe dagh/
bollen aflaet/ ende quijtscheldinghe
van alle sonden.

In September oft Gerstmacht.

Op onser L. Vrouwen Schreage
avondt / ter Vesperen / bollen af-
laet.

- 70 Regel vande derde Orden
Op den dagh van onser L. Vrouwe
Gheboorten/bollen-aflaet.
Op H. Crups verhessinghe/bollen af-
laet.
Op S. Mattheus dach/bollen aflaet.
Op des H. Arch- engels Michiels
dach/bollen aflaet.
Op S. Hieronimus dagh/bollen af-
laet.

In October oft V Vijnmaent.

- Op S. Franciscus dach/ volle aflaet.
Op S. Lucas dach/bollen aflaet.
Op S. S. Simon ende Judas dach/
bollen aflaet.

In Novembet oft Slaghmaent.

- Op alder Heilighen dagh/bollen af-
laet.
Op alder zielen dach/ bollen aflaet.
Item op de acht nae volghende da-
ghen/bollen aflaet.
Op d'Octabe van Alder-Heilighen/

der Minimen.

71

volle quijtscheldinghe van alle sonden.

Op de Kerckwijdinghe van de Kercke ons Salichmakers/vollen aflaet.

Op S. Martens dagh / 300. jaren ende de soo vele quarantenen.

Op de Kerckwijdinghe van S. Peters Kercke/vollen aflaet.

Op onser L. Vrouwen Presentatie dagh/vollen aflaet.

Op S. Ceciliens dagh / vollen aflaet.

Op S. Clemens dach / vollen aflaet.

Op S. Catharinens dach/dupsent jaren.

Op S. Andries dach/vollen aflaet.

In December oft VVintersnacht;

Op S. Barberen dagh/dupsent jaren.

Op Sinte Nicolaes dach/vollen aflaet.

72. Regel vande derde Orden
Op den abende van onser L. Maue-
inen ontfanghenisse/ ter Despenen/
bollen aflaet.
Op de dagh der selven ontfangenisse/
bollen aflaet.
Op S. Thomas dagh / bollen af-
laet.
Op Iterodagh / bollen af-laet in alle
dze dage misse in's hysander.
Op sinte Stevens dagh / bollen af-
laet.
Op S. Jans dagh/bollen aflaet.
Op aller Onnooselijckinderen dach.
bollen aflaet.
Op S. Silvester dach / bollen af-
laet.
Ende dat / hoven sely andere heel
groote / doch niet volle / af-laten/
die soo op die voorseyde/ als op an-
dere daghen verleent zyn.

Daghen

Daghen op de vvelcke men door de selve Stationen, eene ziele kan uyt het vaghevier verlossen, by maniere van voorbidden ende toevoeghen.

Op den dagh van S. Jan in d'olie.

Op S. Jans dagh in de Kersdagen.

Op den 3. Sondagh in den Vasten.

Op den 4. Sondagh in den Vasten.

Op den Wijdagh ende Saterdaghe nae den Passie-Sondagh oft wijfden Sondagh in den Vasten.

Op den Woensdaghe nae Paesschen.

Op den Wonderdaghe in d'Octave van Sinren.

Op den Saterdaghe in de selve Octave.

Ende dat biddende / ghelyck gheseyt is / met d'intentie van d'af-laten der Stationen van Roomen te bedienen.

74 Regel vande derde Orden

Besondere Af-laten, ghegunt aan de Religieusen, soö manc als vrouw-persoonen, door onsen alder-heylighsten Vader den Paus Paulus V. vande vvelcke de Collegialen oock mede-deelachtich zijn.

Op den dagh als sy het habbe van de Religie aentreden/mee intentie van aldaer professie te doen/gheblecht ende tec tafelen Gods geest 3ghide/vollen afaet.

Op den dagh dat sy professie fullen doen/gheblecht ende het H. Lichaem ons Herren ontfangen hebbende/vullen afaet.

Op den dagh van den princiپalite Patroon van hun Orden/biddende/boven de biechte ende de H. Commu-nie/doer d'eendrachtheit der Christene Princen/d'upvoeringe der Ketterijen esf de welvaert van onsen alder-heylighsten Vader den Paus van Roemen/vollen afaet.

In d'ure des doods / seggende met
eenen roemwighen mond / oft hec-
ken ih. naem IESVS, vollen aflaet.

Alen de ghene die hunne eerste mis-
se doen/ende aan die in de selue regen-
woordich zjn/gheblecht oft ghetom-
municeret hebbende/oft celebretende/
vollen aflaet.

Alen de ghene/die met consene van
hunnen Oversten/thien daghen ghe-
duerende / hen sulken van alle han-
optwendighe berdinneringhen / in
hunne celle / oft in eeniche andere
plaetse / die van d'ander gheschepten
zij / vertreken / ende hen daer sulken
tot het lesen van devotie boecken / oft
andere gheestelijcke dingen begeben/
oessenende hanen gheest in devotie
ende geestelijcke eenichept; daer d'ick
wijs mediterende ende overleggende
de mysterien van ons Catholick ge-
loove / van de Godlijcke treldaden/
van de vier upterste / van de passie
ons Salichmakers / ende andere oef-
feninghen/schiet-ghebeden oft mon-

76 Reghel vande derde Orden
delijcke doende/ende hen ten minsten
twee uren tusschen dach ende nacht
in het inwendich ghebedt oessenende;
spreeckende binnen dien tydt hunne
generale biechte / oft van een jaer / oft
wel hunne ordinarisse / eft het alder-
heylighste Sacrament des Altaerg
ontfanghende;elcke repse als sy dese
oesseninghen doen sullen volle quijt-
scheldinghe ende verghissenisse van
alle hunne sonden.

Besoekende de kercke van hun
Convent / ende daer Godt biddende
voor d'eendrachtichepde der Christe-
ne Princen / d'uptroepinghe der Ket-
terijen / ende de welvaert van onsen
H. Vader den Paus van Roomen/
verdienen sy d'afslate van de Statien
soo binnen als buiten de Stadt van
Room.

Lesende vyf Pat er nosters ende vyf
Ave Maria, voor den autaer van hun-
ne kercke/hebben sy elcken dagh vyf
jaren ende vyf quarantenen afstaets.

Wesende buiten hun Convent/ met

dorlos van hunnen Obersten / en le-
sende dat voorsept is / voor eenē ande-
ren autaer / welcken dat het oock zy /
hebben sy den selven aslaet.

Die een heel maent langh / alle da-
ge een half ure het inwendich gebedt
doen / en op den lesken dach der maent
het H. Sacrament des Autaers ont-
fangen sal / verdient 60. jaren asl. en
soo veel quarantenē. dat is 40. dage.

Als den Obersten in sijnne visitatis
een ghebedt van 40. uren ordineren
sal / alle de gene die daer 2. ure langh
sullen tegenwoordich in sijn / en daer
bidden voor d'eendrachticheyt der
Christene Princen / d'uptroepinghe
der ketterijen / de welvaert van den
paus van Roomen / en 't vermeerde-
ren van het gheestelijck leven / win-
nen vollen aslaet / ende quijtscheldin-
ghe van alle hunne sonden.

Andere Af-laten ghegheven aen die
van de derde Orden.

De gene die het H. Sacrament ver-
geselschappen / crÿgen 100. dage asl.

78 Reghel vande derde Orden
Die de doode ten grabe verghefels-
schappen / hondert daghen.

Die almoechten gheven / hondert da-
ghen.

Die tusschen de twintighe vyede ma-
ken / oft eenich ander merck van
bermheiticheyt doen / hondert da-
ghen.

Daer sijn noch vele andere afsla-
ten / die te langh souden ballen te ver-
halen : dese sullen dan ghenoech sijn
aen de ghene die hun profijt daer me-
de sullen weten te doen.

Ende men moet weten / datmen
elcke van dese magh toe-schicken aen
de zielen die in't vaghebier zijn / die
phaerd intentie verdienende.

LITA-

LITANIE

VAN

S. FRANCISCVS
DE PAVLA.Die eck een in't bysonder lesen
magh.

Heere ontfermt u onser.
Hesu Christe / ontfermt u onser.
Heere ontfermt u onser.
Hesu Christe / hoozt ons.
Hesu Christe / verhoozt ons.
Vader van den hemel Godt / ont-
 fermt u onser.
Sone Verlosser der wereldt / Godt /
 ontfermt u onser.
H. Gheest Godt / ontfermt u onser.
H. Onverbuldicheyt / eenen Godt / ont-
 fermt u onser.
Heuliche Maria / bidt voor ons.
Heuliche Maeder Godts / bidt voor
 ons.
Heuliche Maget der Maeghden / bidt.

30 Regel vande derde Orden
Heilige Moeder der Minimen/bidt.
S. Michiel Artsch-engel/beschermer
der Minimen/ bidt.
H. Vader Francisce de Paula/ bidt.
Wien d'onbruchbare ouders/belofte
gedaen hebbende aan Godt / dooz
't voorbiddē van de Seraphinsche
S. Francois vercregē hebbē/ bidt.
In wiens ontfanghenisse brandende
fackelen gesien zijn gheweest/bidt.
Die om de belofte aan de Seraphin-
schen S. Francois ghedaen/Fran-
ciscus genaemt zijt gheweest/bidt.
Die van uwe teere ionckheyt af de
wildernisse bemint hebt/ bidt.
Die u lichaem door geduerich vasten
ende waken gematteert hebt/ bidt.
Die de tempeleyn Godts door gedue-
rige gebeden gehanteert hebt/bidt.
Die vele jaer langh een hart strengh
leven gheleydt hebt/ bidt.
Die van 't negentienste jaer uws ou-
verdoms begonst hebt broeders te
vergaderen/ bidt voor ons.
Die van den H. Seraphinstchen sinte
Fran-

- Franciscus vermaent zijt om een
groote kercke te timmeren/ bidt.
Die in eenen brandenden oven ghe-
gaen zynde/ daer gantsch ende on-
gheschonden in lichaem ende clee-
deren zijt uitgekomen/ bidt.
Die als eenen Minime / minsten esf
alderoodt moedighste begeert hebt/
dat uwe broeders Minimen / sou-
den gheheeten worden/ bidt.
Die met eenen slechte esf verwozen
rock altijt hebt te vredē geweest/bidt.
Die dickmaels op de bloote aerde/ep
hout ende wijngaert-rancken ge-
slapen hebt/ bidt voor ons.
Die vele doode miraculeuslyck van
der doodt verweckt hebt/ bidt.
Die menichmael de boose geesten uit
de lichamen verdreven hebt/ bidt.
Die aen verscheyden siecke/ die de ho-
pe van hunne gesontheit weder te
crijgen verloren hadden / de selve
wederom ghegheven hebt/ bidt.
Die de creupele doen recht gaen/esf de
doobe doen hoozen hebt/ bidt.

- 32 Reghei vande derde Orden
Die de sprake aan de stomme / ende
't gesichte aan de blinde wederom
ghegheven hebt/ bidt.
Die de melaetsche ghesupbert/ende de
ghichtiche ghenesen hebt/ bidt.
Die sonder eenich letsel met bloote
voeten de dijstelen betreden/ ende
gloepende kolen met ulve handen
ghedouwen hebt/ bidt.
Die van Godt vereert zijnde met de
gabe der prophetie / vecsheuden
dinghen voorsept hebt/ bidt.
Die uwen mantel op de baren van
de see uitghestreckt hebbende/daer
op over d'enghte van Sicilien
ghebaten hebt/ bidt.
Die met eene groote devotie ende eer-
bedinghe van den Coninck van
Branchyck onthaelt zijt geweest/
bidt voor ons.
Die dickenels niet lichaem ende
gheest in de locht zijt op getrocken
gheweest/ bidt.
Die dickenels van d'Engelen be-
socht hebt gheweest/ bidt.
Die

Die om de teghentwoordicheyt van
den Coninck der Couingen te ge-
nietē/ aen den Coninck der Fran-
tropen nieten hebt moullen ant-
woorden/ bidt.

Die dichtmaels twee oft duu daghen
laugh sonder eten hebt ghetoeest/
bidt voor ons.

Die boven d'andere beloosten/ die van
het basten-leben behalen hebt te
onderhouden/ bidt.

Die op den selven dagh / ende op de
selve ure / dat Christus Iesus aan
't Crups heeft gheleden na den he-
wel ghebarren sijt/ bidt.

Die met liefde verzoet ende verheit
sýnde / inder ewigicheyt onder de
choogen der Engelen woont/bidt.

Miens lichaem elf dagen na de doot
onbedenkelijk ende welckeckende
ghebleven is/ bidt.

Miens onmetelijcke enke grante ghe-
te wtzt doer ghebetighe mitake-
len op der aerden ghecomt / bidt
voor ons.

84 Regel vande derde Orden

Door de cracht van't dierbaer bloede
ons Heeten Jesu Christi / wou bidden u hoozt ons.

Dat het u beliebe van den Heere te
verrijge / dat hy de H. Catholijcke
Kercke bescherme / ende teghen de
perückelen ende aenvallen van al-
le ongeloobige en ketter s beschud-
de / wou bidden u hoozt ons.

Dat het u beliebe Godt te bidden / dat
hy onsen waerachtighen Paus N.
ende onsen Coninck N. van alle
quaet ende ongeval wil bewaren /
wou bidden u hoozt ons.

Dat het u beliebe van Godt de ver-
meerderinge / en de bewaringe van
d' Orden der Minimen / en van al-
le andere te verrijge / wou bidden u.

Iam Godts dat wegh-neemt de son-
den der werelt / Spaert ons Heere.

Iam Godts dat wegh-neemt de son-
den der werelt / Verhoort ons Heere.

Iam Godts dat wegh-neemt de son-
den der werelt / ontfermt u onser.

H Y M N E
Tereeren
VAN DEN
H. VADER
FRANCISCVS
DE PAVLA.

Den heyligen Franciscus van Godt ver-
eoren,
Die te Paula in Bruzzio certijts gheborn,
Door vele mirakelen is heel Vranckrijsk
door bekent,
Heeft veel liever gehadt hier te leven on-
bekent,
Oodtmoedich, slecht, en den minsten geacht
te wesen,
Ia oock soo genoemt, dan te zijn geprefen.
Op dat hy ten lesten by d'Engelen sijn,
By den Heere hier boven soude verhevē zija;
Daerom wilde hy, datmen de sijne
Oock de Minste noemen sou, om na de pijnē
Deser werelt, te crijghen der hemelen croon,
Diē den cleynen belooft is tot eenen loon.
Mirakelen vele by sijn graf gheschieden,
En gesontheyt daer crijgen veel cranckeliedē,
Den blinden daer siet, den dooven hoort,

35 Regel van de derde Orden

Van sonde staet op die daer in laghversmoort,
Den creupelen gaet, en de stommie spreken,
De doode verrijsende hun graf op-breken.

Glorie zy Gode in drey persoonen een,
Dien d'Engelen lové daer boven int gemeen,
Die de kleyne verheft, en verleynt de groote,
Op dat elck een de grootheyt van hem stoote.

Vers. Hy heeft hem groot-ghemaect
voor de Coninghen.

Resp. Ende heeft hem belast int aen-
schijn syngs volckys.

GHEBEDT.

H Eere Godt / die den hoeveerdighen wederstaet / ende aen d'sot-moedighe gracie geeft / verhoort ons gebedt / ende gheest ons door het voorbidden van sijnen Haligen Beijder S. Franciscus de Paula , dat wij van hooge sake geene kennisse en hebben / maer door een ootmoedich herte uwe Majesteit altijdt moghen dienen. Doeles Iesum Christum onsen Heere. Amen.

Antiphone voor den Feest-dagh.

O Gheluckighen ende gehuenschij-
ten dagh / in den welcken den
Salig. H. Franciscus de Paula hebbet-
de den loop van dit leven volbrengt /
ende hebbende syne heylige ziele het
lichaem verlate / dat door ouderdom
heel ghebroken ende verballen was /
is upc dit dal der tranen in het he-
melsch hof ontfanghen / ende van de
pelgrumacie in het vaderlandt ghe-
trocken. Dat dan heel de vergaderin-
gheder Minimen haer verheuge / en-
de onse ziele den Heere groot-make /
om dat den Almoghenden groote sa-
ken ghedaen heeft / ende dat sijnen
naem ghebenedijdt ende heylich ghe-
maeckt zy inder eeuwicheyt.

Vers. Den Heere heeft de hongherige
met goederen versaejt.

R esp. Ende de rycke heeft hy gehelpet
doen hebben.

GHEBEDT.

O Godt / de hooghēpdt der oodtmoediger/die den heylige Franscum de Paula , utwen lieben Belijder/met de glorie uwer heyligen ver-eert hebt / wyp bidden u doet ons die gracie / dat wyp door de cracht sijnder verdiensten/ende door sijn nabolgen/ de belooften van uwe Majesteit aan de oodtmoedighe gedaen/ gheluckelijck mogen verrijgen. Door Iesum Christum onsen heere / uwen Sone/ die met u leeft en regneert/in d' eenicheit des H. Geests/in alle eeuwen der eeu-wen. Amen.

Eene andere Antiphone , voor de vvercke dagen aen den Magnificat.

Den versmaedder der werelt/ende den verwinner des bleeschs S. Franciscus de Paula,syne spanden nu verwonnen ende t' onderghebraght heb-

hebbende / triompheet / gecroont sijn-
de in den hemel in't gheselschap der
Engelen.

Vers. Godt heeft hē groot-gemaect
voor het aensicht der Coningen.
Resp. Ende heeft hem last ende heec-
schappije over sijn volck gegeben.

Antiphone aen Benedictus.

Den saligen Franciscus de Paula,
volghende de voetstappen van
Iesus Christus, in alle heplicheyt ende
rechtveerdicheyt / heeft een langh
martelie gheleden / heeft sijn vleesch
getemt / heeft alle aenlockselen der
werelt veracht / en heeft den hoobre-
dighen wypandt verwonnen / door de
deughden van armoede en dode moe-
dicheyt vromelyck strijdende.

Vers. Den armen ende ootmoedigen
Franciscus heeft sijne stemme tot
Godt gheheven.

Resp. Ende den Peere heeft hem ver-
hoort.

GHEBEDT.

Godt die den hooftedighen toe-
derstaet ende gracie aen d' oot-
moedighe gheeft / verhooge onse ghede-
beden ende moerte dat wy / door het
ghebedt ende voor-bidden van on-
sen H. Vader Franciscus de Paula,
utwen lieben Confesseur / niet hoo-
ftedich ende opgeblazen en worden/
maer in alle ootmoedicheyt des
herten / altijdt eenen aenghenamen-
diest aen ure Goddelijcke Majesteit
maghen doen. Door Iesum Christum
onser Heere unzen Bone / die niet u-
terst ende ragineert in d' enicheyt des
H. Gheestes / in alle eeuwen der eeu-
wen. Amen.

Dc

De selve Antiphonen seghtmen oock
op den dagh sijader Canonizatie,
met het nac-yolghende Ghebedt,

Here Godt Almaghtich/wij of-
feren ende presenteren u/wijt hee
diepste ons herten / al dat wij om
uwendienst schuldieh zijn ende doen
moeten/ende bidden u/dat ghy dooz
het hooz-bidden ende tusschen-sprea-
ken van onsen Salighen Vader S.
Franciscus de Paula , uwe gaben ende
weldaden wilt vermenighvuldigen/
ende ons van allen ongheval ende
teghenspoet beschermen. Gaor Iesum
Christum onsen Heere / uw en Bone
die met u daer leeft ende regneert in
d'eenicheyt des H. Gheestg / in alle
teutzen der erubben. Amen.

Ghe-

Ghebede tot den H. Vader Franciscus de Paula.

Francisce dienaer Godts , den glans van
 suyverkeyt,
 En d'cete van Paula, spiegel van heylicheyt,
 En wilt doch uwen knecht , die sucht sonder
 ophouwen,
 Van u verstooten niet, maer sijn gebedt ont-
 houwen.
 Indie gy dan noch hebt eenige forge voor my
 Als ghy my roepen hoort, en gaet doch niet
 voorby;
 Maer helpt mijn ziele, die van 'swerekts ydel-
 heden,
 Wort tot het quaet ghelockt, en van satan be-
 streden.
 Om datse haer worpen sou in der sonden af-
 grondt,
 Dus wilt met uwe cracht omstooten sijnen
 vondt,
 En breken sijn gewelt: om ogerust te wesen
 En van de sondē vry, op dat my Godt ira defeni
 Als mijn leven sal zijn geeyndt, geve dé loon
 Voor al mijn strijden hier, in sijnen hemel
 schoon.

FINIS.

Francis
ans vna
heyd,
sonder
kout.
r my
nia
el.
x.
f.
n
1

TANTVVERPEN,

By Jan Cnobbaert / by het Profes-
sen-hups der Societeit I E S V,
in S. Peeter / 1629.

